

Експертний висновок
щодо змісту освітньо-професійної програми «Бізнес-економіка»
(галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»,
спеціальність 051 «Економіка», спеціалізація «Бізнес-економіка»)
підготовки бакалаврів на фінансово-правовому факультеті
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Тютюнникова Світлана Володимирівна, професорка кафедри економічної теорії та економічних методів управління Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, докторка економічних наук, професорка, одержала від декана фінансово-правового факультету Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого І. В. Борисенка запит про надання експертного висновку щодо освітньо-професійної програми (ОПП) «Бізнес-економіка», яка спрямована на підготовку бакалаврів за спеціальністю 051 «Економіка» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»).

Разом із запитом отримала ОПП, навчальний план спеціальності, програму комплексного іспиту з ОПП та програму практичної підготовки студентів. Проаналізувавши зазначені документи, дійшла таких висновків.

Підготовка професіоналів за ОПП «Бізнес-економіка» є актуальною, бо процеси ринкової трансформації та структурні зміни в економіці України збільшили потребу у кваліфікованих фахівцях із корпоративного управління, фахівцях з управління активами, фахівцях із фінансово-економічної безпеки, організаторах з постачання, організаторах зі збуту та організаторах з персоналу. На ринку праці традиційно потрібні професіонали, здатні якісно виконувати функції торговця (обслуговування бізнесу та реклами), помічника керівника підприємства, помічника керівника підрозділу, страхового агента, фахівця з найму робочої сили, агента з нерухомості та оцінювача. Великий обсяг відповідних сегментів ринку праці надає багато можливостей для працевлаштування, проте не всі ЗВО готують професіоналів за високими стандартами, які здатні зацікавити роботодавців.

Концептуально ОПП характеризується, по-перше, системністю підготовки, бо приділяє увагу як законам та закономірностям, суперечностям функціонування економіки та економічних суб'єктів, так і особливостям та практичним аспектам бізнес-діяльності.

По-друге, ОПП вирізняється поєднанням економічних навчальних дисциплін із юридичними («Економічне право», «Інвестиційне право», «Трудове право», «Корпоративне право», «Правовий захист економічної конкуренції» та ін.). В цьому виявляється унікальність підготовки

професіоналів, адже саме потужні наукові та освітні ресурси НЮУ імені Ярослава Мудрого в галузі правознавства дозволяють додати в економічну освіту якісну та актуальну юридичну компоненту.

Цілі та програмні результати навчання ОПП сприяють формуванню професіоналів із сучасним економічним мисленням, глибокими теоретичними знаннями, які добре знаються на закономірностях і суперечностях функціонування сучасного підприємництва, здатні швидко адаптуватися до вимог динамічного бізнес-середовища, творчо й ефективно розв'язувати складні завдання і проблеми у сфері професійної діяльності.

Таке поєднання якісної базової та прикладної підготовки дає випускникам ОПП можливість адаптації до новітніх тенденцій, що відповідає особливостям сучасного ринку праці, який постійно розвивається, формує нові вимоги до фахівців, здатних опанувати нові напрями діяльності.

Іншою перевагою випускників даної ОПП є широкий профіль підготовки, великий перелік можливих посад і робіт, що забезпечує багато варіантів працевлаштування і дозволяє легше пристосовуватися до змін запитів ринку праці.

ОПП та навчальний план спеціальності дозволяють здобути такі необхідні для подальшої професійної діяльності компетентності: здатність реалізувати свої права та обов'язки як члена суспільства; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність до адаптації та дій в новій ситуації; здатність бути критичним і самокритичним; здатність приймати обґрунтовані рішення; навички міжособистісної взаємодії; здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність до самоосвіти та навчання протягом усього життя; здатність до креативності в предметно-практичній діяльності; здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами; здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати та змістовно інтерпретувати отримані результати; здатність прогнозувати на основі стандартних теоретичних та економетричних моделей соціально-економічні процеси; здатність самостійно розробляти, впроваджувати, супроводжувати бізнес-проєкти, виявляти проблеми у бізнес-діяльності та пропонувати способи їх розв'язання тощо.

Практична підготовка сприяє досягненню програмних результатів навчання, серед яких слід відзначити: застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття

управлінських рішень різними економічними агентами; використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності; ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники; проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності; використовувати нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність; застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати; визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку; демонструвати гнучкість та адаптивність у нових ситуаціях, у роботі із новими об'єктами та у невизначених умовах; використовувати інформаційні та комунікаційні технології для вирішення соціально-економічних завдань, підготовки та представлення аналітичних звітів.

Програма комплексного іспиту з ОПІ дає можливість виявити системність підготовки професіоналів. Адже вона дозволяє перевірити ступінь засвоєння основних для ОПІ навчальних дисциплін; охоплює питання, які є найважливішими для формування передбачених ОПІ загальних і спеціальних компетентностей та забезпечення програмних результатів навчання.

Для підвищення варіативності навчання до навчальних дисциплін за вибором студента доцільно додати дисципліну «Системне управління організацією», яка сприяє розвитку системного мислення у бізнесі.

Останнім часом іноземні організації (зокрема, з країн ЄС) поширюють практику дистанційної участі в заходах з практичної підготовки та підвищення кваліфікації. Доцільно розглянути можливість залучення студентів до дистанційних форм практичної підготовки (стажування), у тому числі на базі закордонних організацій.

Глобалізація, яка протягом декількох десятиріч була загалом поступальним процесом, зараз зіштовхується з потужними протилежними тенденціями регіоналізації та фрагментації світового економічного простору, що призводить до суттєвих змін світової економіки та умов ведення міжнародного бізнесу. Необхідно звернути увагу на цей аспект та його значення для української економіки й бізнесу при оновленні змісту відповідних навчальних дисциплін.

Підсумовуючи, слід зазначити, що ОПП «Бізнес-економіка» відповідає поставленій меті – забезпечити підготовку фахівців, які володіють сучасним економічним мисленням, теоретичними знаннями та практичними навичками, необхідними для розв'язання завдань у предметній області. ОПП здатна забезпечити підготовку майбутніх фахівців згідно новітніх освітніх вимог, сучасних програм підготовки й потреб бізнесу щодо компетентностей нових співробітників та відповідає нормативно-правовим вимогам до підготовки фахівців.

Докторка економічних наук,
професорка кафедри економічної теорії
та економічних методів управління
Харківського національного університету
імені В. Н. Каразіна

С. В. Тютюнникова